

Powiat Pułtowski

mini przewodnik

zabytki
rezerваты przyrody
miejsca pamięci
szlaki rowerowe i piesze
trasy kajakowe

Powiat Pułtowski

Mazowsze
z kurpiowską nutką

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WARTO ZOBACZYĆ

Powiat pułtuski to niezmiernie interesujący region, głównie z powodu ciekawej historii i bogatych tradycji kulturowych Mazowsza i Kurpi.

Narew – rzeka barwna i nieujarzmiona, stanowiąca od wieków inspirację dla artystów - malarzy, poetów, wyznacza kierunki osadnictwa i nadaje rytm życia mieszkańcom Ziemi Pułtuskiej. Uroczę zakątki krajobrazowe i architektoniczne przyciągają turystów, spragnionych relaksu i odpoczynku.

Połączenie walorów przyrodniczych, krajobrazowych z gościnnością i życzliwością mieszkańców, czyni powiat pułtuski miejscem, w którym warto być, warto żyć i którym można się zauroczyć.

PUŁTUSK

Niezwykły, bo **najdłuższy brukowany rynek w Europie** (o długości 400 m i szerokości 50 m). Pośrodku usytuowany jest ratusz z ośmiokondygnacyjną, gotycką wieżą z I poł. XV w., rozbudowaną w XVI w., w której mieści się Muzeum Regio-

nalne. Rynek otaczają kamienice z XVIII i XIX wieku. W jednej z nich, pod nr 29, znajduje się tablica przypominająca, że od 29 grudnia 1806 r. do 1 stycznia 1807 r. kwaterował tu Napoleon Bonaparte. Na kamienicy nr 27 znajduje się informacja, że w latach 1854-1864 mieszkał tu Wiktor

Panorama miasta

Kościół Św. Krzyża

Kamienica, w której kwaterował Napoleon Bonaparte

Gomulicki, autor „Wspomnień niebieskiego mundurka”.

Jedną z największych atrakcji Pułtuska jest położony na wzgórzu nad Narwią **zamek z XV w.** Dawniej siedziba biskupów płockich, obecnie Dom Polonii - wysokiej klasy hotel z bogatą bazą gastronomiczną i rekreacyjną. Dom Polonii pełni znaczącą rolę kulturotwórczą, jest miejscem: wystaw artystów polskich i zagranicznych (malarskich, fotograficznych, filatelistycznych, tkanin i gobelinów, unikatowych strojów historycznych) oraz koncertów muzyki dawnej, kultury kresowej (jest organizatorem Koncertu „Kresowa Dusza”),

a także recitali. Dzięki działalności Domu Polonii pielęgnowane i prezentowane są tradycje, kuchnia, obyczaje, stroje – polskie, a szczególnie regionalne. Dom Polonii jest miejscem konferencji, sesji naukowych, spotkań i odpoczynku, zarówno dla gości z Polski, z zagranicy, jak również dla pułtuszczyków.

Bardzo cennym zabytkiem jest **bazylika pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie**. Wzniesiona w XV w., wielokrotnie przebudowywana, dzisiaj ma charakter budowli renesansowej. W jej wnętrzu można podziwiać cenne obra-

W Pułtusku urodził się Krzysztof Klenczon. W czerwcu organizowany jest festiwal jego imienia, a przy fontannie znajduje się ławeczka muzyka.

Pułtuska kolegiata i dzwonnica

zy, renesansową polichromię. W nawie głównej zwraca uwagę sklepienie kolebkowe z dekoracją geometryczną, zwane „Sklepieniem Pułtuskim”. Bazylika słynie z grobowej kaplicy biskupa Andrzeja Noskowskiego, której dzisiejszy kształt nie przypomina renesansowej kaplicy, ale w swojej pierwotnej formie nawiązywała do Kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu. Godne odwiedzenia są również tujejsze kościoły: **św. Apostołów Piotra i Pawła** (kościół pojezuicki, pobenedyktynski, z XVII w.), **św. Józefa** (poreformacki, z I poł. XVII w.), **św. Krzyża** (z XVI w.) oraz **kaplica św. Marii Magdaleny**.

Do ciekawych budowli świeckich należą siedziby **Archiwum Państwowego m.st. Warszawy** (z XVI w., pierwotnie kościół rzymskokatolicki, później ewangelicki) oraz **Pułtuskiej Biblioteki Publicznej** im. Joachima Lelewela. Gmach biblioteki wybudowany został w XVIII w., a przebu-

dowany w XIX w. Na placyku przed nią stał kiedyś przegierz, który dziś zastępuje obelisk, upamiętniający 450 lat drukarstwa na Mazowszu i drukarzy pułtuskich. W pobliskich Kacicach wart obejrzenia jest niewielki **kościółek jezuicki**.

Spacerując po Pułtusku odnajdziemy także pozostałość **XVI-wiecznych murów** miejskich.

Magdalenka

GMINA GZY

- murowany kościół parafialny wzniesiony w latach 1872-1874 w Gzach
- murowaną dzwonnice z XIX w. w Gzach
- budynek Urzędu Gminy w Gzach z ok. 1900 r.
- murowany dwór z XIX w. w Pękowie
- murowany kościół parafialny i kaplice grobową z XIX w. w Przewodowie
- murowano-drewniany dwór z ok. 1900 r. w Skaszewie Włościańskim
- murowany kościół parafialny wzniesiony w latach 1887-1889, bramę na

Kościół w Przewodowie

cmentarz przykościelny z 1900 r. oraz murowaną plebanię z końca XIX w. w miejscowości Szyszki

GMINA OBRYTE

- mieszczące się na terenie gminy rezerwy przyrody: „Bartnia” i „Popławy”
- kościół murowany, neogotycki z 1851 r. oraz stara część cmentarza parafialnego, rzymskokatolickiego w Obrytem
- dzwonnice wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m od miejsca po spalonym i odbudowanym kościele drewnianym we wsi Sadykierz
- kościół drewniany z XVII w. pw. NMP w Sokołowie Włościańskim
- kościół parafialny pw. św. Wojciecha

z 1890 r. oraz najstarsza część rzymskokatolickiego cmentarza parafialnego, a także ślady osady starożytnej w Zambskach Kościelnych

- zbiorową mogiłę Żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. z wileńskiego 5 Pułku Piechoty Legionów „Zuchowatych”
- grób polskich żołnierzy w Sadykrzu – Adama Sienkiewicza z 68 pułku wielkopolskiego i Jana Iwaszkiewicza z 13 pułku ułanów wileńskich – którzy polegali w walce z bolszewikami, idącymi na Warszawę

Kościół w Zambskach

Grób żołnierzy w Sadykrzu

GMINA POKRZYWNICA

- pozostałości osad wczesnośrednio-wiecznych w Gzowie i Koziegłowach
- podworski park w Niestępowie
- zespoły podworskie w Dzbanicach, Gzowie, Łepicach, Łosewie, Obrębku, Olbrachcicach, Pobyłkowie Małym i Pokrzywnicy.
- kościół pw. św. Tomasza w Dzierżninie
- kościół pw. św. Józefa w Pokrzywnicy
- kapliczkę przydrożną wzniesioną w poł. XIX w. w Niestępowie

Kościół w Pokrzywnicy

GMINA WINNICA

- W Winnicy mieści się zespół sakralny z XII wieku. Gotycki kościół św. Trójcy (wyposażenie w większości rokokowe z XVIII w.). Cmentarz parafialny rzymskokatolicki założony przed 1830 r., z czytelnym, kwatrowym układem przestrzennym, z centralnie położoną kaplicą grobową, ogrodzony niskim, kamiennym murem. Na cmentarzu znajduje się kaplica neogotycka wzniesiona w 1879 oraz zabytkowe nagrobki z piaskowca.
- zespół parkowy o charakterze krajo-brazowym z XIX w. oraz bardzo stary, drewniany dom mieszkalny kryty strze-

chą o charakterystycznych drewnia-nych okiennicach w Rębkowie

- zespół dworski o nieregularnym obrysie i dosyć różnorodnym zadrzewieniu oraz cmentarz rzymskokatolicki z poł. XIX w. w Smogorzewie Włościańskim
- kapliczkę przydrożną, cmentarz maria-wicki w Górce Powielińskiej z poł. XX w. oraz młyn drewniany, elektryczny, sprowadzony z Niemiec, postawiony na miejscu starego, ponad stuletniego młyna w tej samej wsi
- wyraźnie określony obszar podworski, o granicach wyznaczonych przez szpa-lerowe nasadzenia, z częściowo zacho-waną aleją kasztanowca w Błędostowie

Kościół w Winnicy

Młyn w Górce Powielińskiej

GMINA ŚWIERCZE

- stanowiska archeologiczne świadczą-ce o bogatej historii gminy (najstarsze ślady osadnictwa odnaleziono we wsi Bylice, ok. 5000 lat p.n.e. – rdzeń mi-krolityczny)
- drewniany, modrzewiowy kościół z dzwonnica w Gąsiorowie z XVIII w.
- kościół i klasztor w Strzegocinie, gdzie od 1690 r. rezydowali Bernardyni.
- zabytkowe dworki i parki podworskie założone w XIX w., należące niegdyś do szlachty mazowieckiej w Strzegocinie, Kościeszach, Kowalewicach Włościańskich, Brulinach i Klukowie
- liczne pomniki przyrody z wiekowymi lipami, jesionami, dębami i białodrze-wami w Brulinach, Świerkowie, Strze-

Kościół w Gąsiorowie

gocinie, Kowalewicach Włościańskich oraz aleja kasztanowcowa w Kościeszach

- pomniki przyrody nieożywionej, głąz narzutowy o obwodzie 933 cm i wyso-kości 150 cm w Gaju

GMINA ZATORY

- Holendry – wieś założoną w końcu XVII w. przez uchodźców z rejonu Fryzji (obecnie w granicach Niemiec i Holandii), prześladowanych tam za przekonania religijne, będące dziś sercem turystycznym gminy
- pałac w Zatorach wybudowany w XVIII wieku, wraz z parkiem pałacowym oraz zespołem folwarcznym z XIX wieku
- murowany zespół kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Piotra i Pawła (1912-28) w Pniewie
- Kuźnię Kurpiowską w Pniewie – miej-sce, w którym kultywuje się i przekazu-je tradycje Kurpi Białych
- prastare cmentarzysko sprzed 2000 lat, niedaleko Pniewa, we wsi Lemany, w zbadanych grobach znaleziono broń, ozdoby i narzędzia.
- zespół dworski w Gładczynie z 1897 r.,

Pałac w Zatorach

składający się z murowanego dworku i okalającego go parku

- drewniany wiatrak holenderski z XIX w. w Cieńszy
- drewniany dom oraz spichlerz z 1930 r. w Ciskach
- zabudowę kurpiowską, preferowaną i chętnie naśladowaną przy dalszej za-budowie terenów rekreacyjnych, wystę-pującą jeszcze na terenie całej gminy

Gmina Gzy

1. Kościół w Gzach
2. Kościół w Szyszkach
3. Kościół w Przewodowie

Gmina Świercze

1. Kościół w Gąsiorowie
2. Kościół i klasztor w Strzegocinie
3. Ruiny dworu w Klukowie
4. Pałac w Kowalewicach

Gmina Winnica

1. Kościół w Winnicy
2. Kościół w Błędostowie
3. Cmentarz Mariawitów

Gmina Pokrzywnica

1. Kościół w Pokrzywnicy
2. Kościół w Dzierżeninie
3. Rezerwat „Dzierżenińska Kępa”

Gmina Pułtusk

1. Kościoły w Pułtusk
2. Zamek
3. Rynek
4. Kościół w Kacicach

Gmina Obryte

1. Kościół w Obrytem
2. Kościół w Sadykrzu
3. Rezerwat „Popławy”
4. Rezerwat „Bartnia”
5. Kościół w Zambskach
6. Kościół w Sokołowie

Gmina Zatory

1. Kościół i pałac w Zatorach
2. Kościół w Pniewie
3. Rezerwat „Stawinoga”
4. Dworek w Gładczynie
5. Rezerwat „Wielgolas”

Wartości przyrodnicze

Na terenie powiatu pułtuskiego czeka wiele atrakcji dla miłośnika przyrody. Największymi z nich są Puszcza Biała i Dolina Narwi.

Na terenie całej Puszczy Białej, rozciągającej się od Broku i Ostrowi Mazowieckiej na wschodzie, aż do Pułtusk na zachodzie, utworzono trzy rezerваты przyrody – wszystkie trzy znajdują się na terenie powiatu pułtuskiego. Są nimi: „Bartnia”, „Popławy” i „Wielgolas”. Poza Puszcza są jeszcze na terenie powiatu pułtuskiego dwa rezerваты ornitologiczne: „Stawinoga” i „Kępa Dzierżenińska”.

Dolina Narwi pod Pułtuskim

Krajobraz Doliny Narwi w gminach Pokrzywnica i Pułtusk chroniony jest w ramach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Zachodnia część powiatu chroniona jest w ramach Nasielsko – Karniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Rezerwat „Popławy”

Położony jest w gminie Obryte, w pobliżu dzielnicy Pułtusk – Popław, od której to pochodzi nazwa rezerwatu. Od zachodu graniczy z gruntami wsi Grabówiec.

Usytuowany jest w zachodniej części największego kompleksu w Nadleśnictwie Pułtusk – uroczyska Popławy. Utworzony

Rezerwat „Popławy”

w roku 1977 na powierzchni 6,28 ha. Obejmuje fragment typowego boru sosnowego z ponad 180 - letnimi drzewostanami sosnowymi, z dobrze wykształconym i charakterystycznym runem. Miejscami występuje tu bór mieszany z dużym udziałem dębu. Spośród wielu gatunków roślin typowych dla borów mieszanych, licznie spotykane są takie jak: widłaki, konwalia majowa, borówka czarna, borówka brusznica. Spośród chronionych gatunków zwierząt występują m.in.: puszczyk, orzechówka, sójka, jaszczurka zwinka, zaskroniec, padalec, żmija zygzakowata oraz ropucha zwyczajna i zielona.

Rezerwat „Bartnia”

Położony jest w gminie Obryte, w pobliżu wsi Pawłówek. Celem, tego założonego na początku lat 80 – tych rezerwatu, była ochrona fragmentu naturalnego drzewostanu sosnowego, stanowiącego miejsce lęgowe czapli siwej. W kilka lat później czaple z sosen w rezerwacie przeniosły się na olchy bliżej Narwi. Dziś rezerwat jest więc już tylko rezerwatem leśnym.

Rezerwat „Bartnia”

Najważniejszym walorem przyrodniczym są drzewostany sosnowe naturalnego pochodzenia w wieku 140-170 lat, zachowane w stanie niezmienionym, z bogatym runem i fauną. Rezerwat położony jest w obrębie wału nadrzecznego, na terenie o zróżnicowanej, falistej rzeźbie. Bogaty świat zwierząt reprezentują m.in.: borsuk, dzięcioł czarny, kowalik, mysikrólik, kilka gatunków sikor, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata, żaba trawna, ropucha zwyczajna.

Rezerwat „Wielgolas”

Utworzony w 1981 r. na terenie gminy Zatory, w pobliżu wsi Topolnica i Gładczyn. Powierzchnia rezerwatu wynosi 6,73 ha. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu starodrzewu o cechach zespołu naturalnego. Przedmiotem ochrony jest ponad 120-letni drzewostan sosnowy,

Rezerwat „Wielgolas”

z dużym udziałem gatunków liściastych, głównie lipy i grabu. W pobliżu rośnie kilka wiekowych dębów, będących pomnikami przyrody.

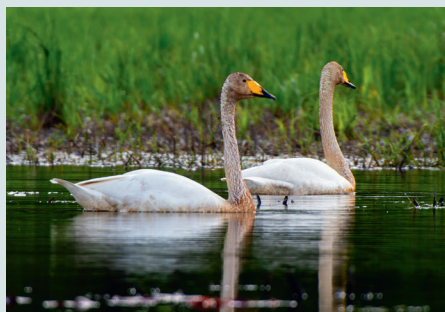
Zbiorowiskiem panującym w rezerwacie jest grąd, w którego runie występuje rzadki gatunek turzycy orzęsionej. Na terenie rezerwatu udokumentowano występowanie kilku gatunków rzadkich dzięciołów w tym zielonego, pstrego i dużego. Spotkać tu można także krętogłowa, pełzacza leśnego, kowalika i puszczyka.

Kwitnące zawilce w rezerwacie „Wielgolas”

Rezerwat „Stawinoga”

Jest to rezerwat faunistyczny, położony w gminie Zatory i zajmujący powierzchnię 146,51 ha z czego większość to zarastające, dzikie stawy, a reszta nieużytki rolne i las. Rezerwat powstał z części dawnego gospodarstwa rybnego, a celem ochrony jest zachowanie miejsc lęgowych licznych gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno - bagiennym i leśnym oraz miejsc odpoczynku i żerowisk ptaków przelotnych.

Łabędzie krzykliwe w rezerwacie „Stawinoga”

Spotkać tu można ponad 150 gatunków ptaków z czego wiele gniazdujących.

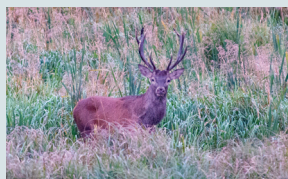
Rezerwat „Dzierżeńska Kępa”

Najmniejszy, a zarazem najbardziej niedostępny z rezerwatów na terenie powiatu pułtuskiego. Jest nim wyspa (ok. 1,2 ha), położona w głównym nurcie Narwi, tuż obok Dzierżenina, w gminie Pokrzywnica. Rezerwat został powołany w 1991 roku, a celem ochrony było zachowanie miejsca lęgowego mewy śmieszki i rybitwy rzecznej.

Rezerwat „Dzierżeńska Kępa”

Puszcza Biała to rozległy kompleks leśny, położony w widłach Bugu i Narwi, rozciągający się do Ostrowi Mazowieckiej i Broku na wschodzie, do Pułtusa na zachodzie. Zachodnia część Puszczy leży w powiecie pułtuskim. Puszcza to bogactwo zwierząt i roślin...

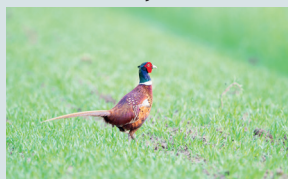
Jeleń szlachetny

Sarna

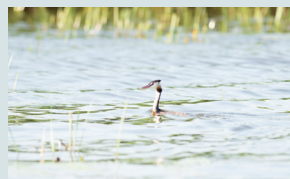
Bóbr

Bażant

Kaczerce

Perkoz

Kurpie Białe

W wielu wioskach Puszczy Białej żywa jest nadal kultura ludowa Kurpi. Niewątpliwie stolicą Kurpi Białych jest Pniewo, a „pałacem prezydenckim” Kuźnia Kurpiowska. W Kuźni można nie tylko obejrzeć wyposażenie dawnych chat, sprzęty domowe i rolnicze, ale także skosztować fafernuchów, słoniny, piwa koziczowego czy wielu innych, kurpiowskich specjałów. Można też wziąć udział w licznych warsztatach.

Niezwykle kolorowy i uroczysty charakter ma procesja Bożego Ciała w Pniewie, a także inne uroczystości kościelne. Coraz więcej osób bierze w nich udział ubierając się w ludowe stroje.

W Pniewie działają zespoły ludowe „Puszcza Biała” i „Dzieci Puszczy Białej”.

Kuźnia Kurpiowska w Pniewie

Fafernuchy

Wnętrze Kuźni Kurpiowskiej

Tak dawniej mieszkali Kurpie

Kiermasz wyrobów ludowych

Procesja Bożego Ciała w Pniewie

Dla aktywnego turysty

Na aktywnych turystów, na terenie powiatu pułtuskiego, czekają wytyczone szlaki rowerowe, piesze oraz ścieżka edukacyjna „Nasz las”. Można także wybrać się na spływ kajakowy.

Szlaki rowerowe

Wielki Szlak Kurpiowski

Pułtusk - Zambski Kościelne - Sokołowo Włościańskie, Pulwy - Gródek - Sadykierz - Pniewo - Bartodzieje - do Pułtuska

Na jego trasie warto zobaczyć: kościół i cmentarz w Zambskich Kościelnym, kościoły w Sokołowie Włościańskim, Nowym Lubielu, Porządziu, Sadykrzu, Kuźnię Kurpiowską i kościół z malowanymi motywami kurpiowskimi w Pniewie, tereny osuszonych bagien na Pulwach, rzańnickie łąki, leśne rezerваты „Wielgolas” i „Popławy”.

Mały Szlak Kurpiowski

Pułtusk - Bartodzieje - Pniewo - Lutobrok - Phusy - Sadykierz - Obryte - Psary - Pułtusk
Podczas podróży szlakiem można zobaczyć: jedno z ostatnich chałup z charakterystycznymi dla Kurpiów Białych zdobieniami w Obrytem i Sadykrzu, kościół w Sadykrzu, Kuźnię Kurpiowską i kościół z malowanymi motywami kurpiowskimi w Pniewie, drewniany wiatrak koło Topolnicy, stare sosny w rezerwacie „Wielgolas”.

Szlak Narwiański

Pułtusk - Ponikiew - Pawłówek - Szygówek
Na szlaku zobaczymy: malowniczą Narew zachowaną w stanie naturalnym i objęte ochroną tereny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Wśród nich bagna, mokradła, rozległe narwiańskie łąki i pastwiska. Stare drewniane chałupy kurpiowskie, pokryte strzechą, z ozdobnymi okiennicami, rezerwat „Bartnia”

Na rowerowym szlaku do Pniewa

ze 150-letnim drzewostanem sosnowym, miejsce lęgowe czapli siewej, przydrożne kapliczki, dzikie ptactwo wodne, rzadkie gatunki roślin i zwierząt.

Szlak Puszczański

Pułtusk - Popławy - Grabówiec - Stara Wieś - ośrodek wypoczynkowy nad Narwią - Pułtusk
Szlak prowadzi przez najdalej na zachód wysuniętą część Puszczy Białej, ze starym, sięgającym ponad setki lat, drzewostanem sosnowym.

Szlak Bobra

Pułtusk - Kleszewo
Krótki szlak prowadzi z Pułtuska wałem przeciwpowodziowym do Kleszewa, gdzie znajduje się Cmentarz Żołnierzy Radzieckich. W drodze powrotnej szlak wiedzie doliną Narwi.

Szlak Zielony

Pułtusk - Płocochowo - Lipniki - Gromin - Moszyn - Pułtusk
Do wycieczki szlakiem zielonym zachęcają

drzewostany starych lasów liściastych, bocianie gniazda we wsi Lipniki, zabytkowa kapliczka w Grominie oraz przydrożne krzyże.

Szlak Pełty

Pułtusk - Olszak - Białowieża - Zakręt - Trzciniec - Głodowo - Przemiarowo - Chmielewo - Boby - Gnojno - Chmielewo - Lipa - Olszak - Pułtusk

Podczas wycieczki warto zobaczyć malowniczą dolinę Pełty i Narwi, urokliwe krajobrazy zacisznej, mazowieckiej wsi, stare krzyże i kapliczki, starorzecza nad Narwią, ogromne wyrobisko pożwirowe w Gnojnie.

Szlaki piesze PTTK

Szlak Czerwony, biegnący z Pułtuska przez Popławy, rezerwat „Popławy”, okolice Gładczyna i Bartodziej, Obryte, Sadykierz i dalej lasami aż do miejscowości Stacja Dalekie w Nadleśnictwie Wyszaków.

Szlak zielony prowadzi z Pułtuska poprzez Ponikiew, Szygówek do Zambsk Kościelnym i dalej do Sokołowa Włościańskiego, Nowego Lubieła, a potem przez Pulwy do Stacji Dalekie.

Szlak Żółty także zaczyna się w Pułtusku i prowadzi przez piękne lasy aż do Zator.

Szlak Niebieski biegnie z Popowa Kościelnego, przez lasy w okolicach Zator, do rezerwatu „Stawinoga” nad Narwią. Dalej przez Burlaki i okolice Gładczyna prowadzi do Pniewa, a później lasami do Porządzia i przez Pulwy do Dugosiódła.

Spływy kajakowe

Na terenie powiatu pułtuskiego można aktywnie spędzić czas, wybierając się na spływ kajakowy. Dla najmniej wprawionych proponujemy krótki rejs Narwią i pułtuskimi kanałkami. Bardziej doświadczeni mogą się wybrać na spływ

Kajakowa wyprawa na Narwi

z Gnojna do Pułtuska, z Zambsk Kościelnym do Pułtuska albo aż z Przeradowa, najpierw Orzycem, a potem Narwią do Pułtuska. Polecamy także spływ z Pułtuska do Gzowa albo Serocka.

Ścieżka edukacyjna „Nasz las”

Tuż przy siedzibie Nadleśnictwa Pułtusk znajduje się początek ścieżki edukacyjnej wytyczonej w lasach Puszczy Białej. Wędrówkę przyrodniczą po ścieżce, w wariacie krótszym 800 m i dłuższym ok. 5 km, można prowadzić samodzielnie lub z przewodnikiem - leśnikiem. Część początkowa ma charakter integracyjny - przystosowany dla osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich. Ścieżka prezentuje ekosystemy leśne oraz ich mieszkańców, pokazuje siedliska leśne i różnorodność form życia w lesie oraz pracę leśników.

Ścieżka edukacyjna

Szanowni Państwo

W przedstawionym folderze pokazane zostało piękno powiatu pułtuskiego, które drzemie w każdym jego zakątku. Jego bogata historia i piękna przyroda od lat urzeka zarówno samych mieszkańców, jak i turystów.

Znaleźć tu można zarówno wspaniałe zabytkowe obiekty, jak również doskonałe miejsce na odpoczynek dla osób szukających wytchnienia od codziennych zmagañ i kochających bliskość natury.

Zapraszam Państwa do powiatu pułtuskiego i korzystania z uroków tutejszego regionu.

*Starosta Pułtusi
Jan Zalewski*

Starostwo Powiatowe w Pułtusk

06-100 Pułtusk, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 11

tel. 23 306-71-01

e-mail: sekretariat@powiatpultuski.pl

www.powiatpultuski.pl

realizacja

WYDAWNICTWO

Aleksander

ISBN 978-83-64273-77-3